

—
Верховний
Суд

ДАЙДЖЕСТ
судової практики
Великої Палати
Верховного Суду

Рішення, внесені до ЄДРСР за
період з 01.01.2020 по 31.01.2020

Зміст

1. Справи, розглянуті з підстав існування виключної правової проблеми	4
1.1. Адміністративна юрисдикція	4
2. Справи, розглянуті з підстав необхідності відступу від висновків Верховного Суду України	6
2.1. Господарська юрисдикція	6
2.2. Цивільна юрисдикція	12
3. Справи, розглянуті з підстав необхідності відступу від висловленої раніше позиції Верховного Суду	14
3.1. Цивільна юрисдикція	14
4. Справи, розглянуті з підстав необхідності визначення юрисдикції	16
4.1. Справи, які підлягають розгляду в порядку адміністративного судочинства	16
4.2. Справи, які підлягають розгляду в порядку цивільного судочинства	20
5. Окремі правові позиції Великої Палати Верховного Суду	24
6. Справи, прийняті до провадження Великою Палатою Верховного Суду	33
7. Справи, повернуті Великою Палатою Верховного Суду на розгляд касаційних судів	36

Перелік уживаних скорочень

ВП ВС	– Велика Палата Верховного Суду
ВСУ	– Верховний Суд України
КАС ВС	– Касаційний адміністративний суд у складі Верховного Суду
КГС ВС	– Касаційний господарський суд у складі Верховного Суду
КЦС ВС	– Касаційний цивільний суд у складі Верховного Суду
ККС ВС	– Касаційний кримінальний суд у складі Верховного Суду
КАС України	– Кодекс адміністративного судочинства України
ГК України	– Господарський кодекс України
ГПК України	– Господарський процесуальний кодекс України
ЦК України	– Цивільний кодекс України
ЦПК України	– Цивільний процесуальний кодекс України

1. Справи, розглянуті з підстав існування виключної правової проблеми

1.1. Адміністративна юрисдикція

Представник юридичної особи має право самостійно засвідчити копію довіреності, якщо право засвідчувати своїм підписом копії документів впливає зі змісту виданої йому довіреності та за відсутності у ній відповідного застереження на вчинення певної дії

4 грудня 2019 року Велика Палата Верховного Суду розглянула справу за позовом ОСОБА_1 до Міністерства внутрішніх справ України (далі – МВС), Головного управління Пенсійного фонду України в місті Києві (далі – управління ПФУ) про визнання протиправною бездіяльності та зобов'язання вчинити певні дії за касаційною скаргою МВС на ухвалу Шостого апеляційного адміністративного суду від 29 жовтня 2018 року, і прийняла постанову, в якій зазначила наступне.

ОБСТАВИНИ СПРАВИ

17 жовтня 2018 року МВС подало апеляційну скаргу на рішення Окружного адміністративного суду міста Києва від 6 вересня 2018 року.

Шостий апеляційний адміністративний суд ухвалою від 29 жовтня 2018 року апеляційну скаргу МВС повернув на підставі пункту 1 частини четвертої статті 298 КАС України, посилаючись на те, що апеляційна скарга підписана особою, яка не має право її підписувати.

Постановляючи ухвалу про повернення апеляційної скарги, суд апеляційної інстанції вказав на те, що до скарги, поданої та підписаної Отродою Т. Ю. як представником МВС, не додано документа, який посвідчує її повноваження на підписання апеляційної скарги від імені МВС, адже наявна у матеріалах справи копія довіреності від 14 лютого 2018 року № 14/2018, що була видана міністром внутрішніх справ України Аваковим А. Б., засвідчена самим представником, а отже, не є документом, що посвідчує повноваження останнього, оскільки у матеріалах справи відсутній документ, що підтверджує повноваження Отроди Т. Ю. на засвідчення копії довіреності.

9 листопада 2018 року МВС вдруге подало апеляційну скаргу на рішення Окружного адміністративного суду міста Києва від 6 вересня 2018 року. До скарги, підписаної Отродою Т. Ю. як представником МВС, додано завірену Отродою Т. Ю. копію довіреності від 14 вересня 2018 року № 14/2018, у якій вказано на повноваження останньої завіряти, зокрема, копії довіреностей.

За наслідками розгляду згаданої вище апеляційної скарги МВС, а також апеляційної скарги ОСОБА_1 апеляційний суд 16 січня 2019 року рішенням суду першої інстанції скасував та прийняв нову постанову – про часткове задоволення позову.

23 листопада 2018 року (під час апеляційного перегляду справи по суті спору) МВС подало касаційну скаргу на ухвалу Шостого апеляційного

адміністративного суду від 29 жовтня 2018 року про повернення його апеляційної скарги на рішення суду першої інстанції, поданої 17 жовтня 2018 року.

У скарзі МВС порушує питання про скасування цієї ухвали та направлення справи до Шостого апеляційного адміністративного суду для вирішення питання про відкриття апеляційного провадження у справі за апеляційною скаргою МВС.

ОЦІНКА СУДУ

Згідно з частиною третьою статті 55 КАС України юридична особа, суб'єкт владних повноважень, який не є юридичною особою, бере участь у справі через свого керівника або члена виконавчого органу, уповноваженого діяти від її (його) імені відповідно до закону, статуту, положення (самопредставництво юридичної особи), або через представника.

Повноваження представників сторін та інших учасників справи мають бути підтверджені довіреністю фізичної або юридичної особи, зокрема, довіреність від імені юридичної особи видається за підписом (електронним цифровим підписом) посадової особи, уповноваженої на це законом, установчими документами (частина третя статті 59 КАС України).

Законодавством не встановлено жодних обмежень щодо зазначення у змісті довіреності посилання на уповноваження представника на засвідчення копій документів, у тому числі й довіреності, а також щодо подання таких копій до будь-якого підприємства, установи, організації незалежно від форм власності, державних органів, суду.

Зважаючи на вищевикладене, у разі коли до адміністративного суду звертається представник юридичної особи, закон не встановлює обов'язок засвідчення копій довіреності на представництво нотаріусом або ж безпосередньо керівником юридичної особи, що видав довіреність.

Трактування положень статті 59 КАС України у протилежному аспекті, на думку Великої Палати Верховного Суду, є неправомірним обмеженням права на доступ до правосуддя. Наведене впливає і з практичної реалізації нотаріального посвідчення копій довіреності та (або) посвідчення копій довіреності керівником юридичної особи, що її видав, пов'язаної із настанням збитків матеріального характеру, часовими затратами та ін. Таке неправомірне обмеження права на доступ до суду полягає у надмірному формалізмі.

На думку Великої Палати Верховного Суду, слід вважати підтвердженими повноваження представника юридичної особи на підставі завіреної ним копії довіреності, якщо право цього представника засвідчувати своїм підписом копії документів впливає зі змісту виданої йому довіреності та за відсутності у ній відповідного застереження на вчинення певної дії.

Велика Палата Верховного Суду наголошує на тому, що під час вирішення питання відповідності копії документа, що підтверджує повноваження представника юридичної особи, вимогам статті 59 КАС України, зокрема при визнанні копії довіреності такою, що є засвідченою у визначеному законом порядку, слід уникати зайвого формалізму, як-от констатація відсутності в матеріалах заяви (скарги) копії посадової інструкції особи, яка засвідчила копію

відповідного документа, відсутність у довіреності вказівки на повноваження представника на засвідчення копії довіреності тощо.

Так, направлені судом першої інстанції до апеляційного суду разом зі скаргою матеріали цієї справи містили завірену Отродою Т. Ю. копію довіреності від 14 лютого 2018 року № 14/2018, що була видана міністром внутрішніх справ України Аваковим А. Б. головному спеціалісту відділу судово-претензійної роботи Департаменту юридичного забезпечення МВС Отроді Т. Ю. для представництва інтересів цього Міністерства, зокрема, в апеляційних адміністративних судах. Копія довіреності містить відбиток штампу Департаменту юридичного забезпечення МВС «З оригіналом згідно» з підписом Отроди Т. Ю., засвідченим відбитком печатки цього Департаменту МВС.

У згаданій довіреності, крім іншого, зазначено, що Отроді Т. Ю. надається право підписувати документи, необхідні для представництва інтересів МВС в судах. Крім того, надається право оскаржувати рішення суду в апеляційній та касаційній інстанціях та підписувати всі документи, необхідні для виконання повноважень, наданих цією довіреністю.

З огляду на наведений зміст довіреності наявна в матеріалах справи її копія, засвідчена підписом Отроди Т. Ю., підтверджувала повноваження останньої як представника МВС на подання скарги, зокрема й на засвідчення копії довіреності власним підписом.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 4 грудня 2019 року у справі № 826/5500/18 можна ознайомитися за посиланням <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/86877130>.

2. Справи, розглянуті з підстав необхідності відступу від висновків Верховного Суду України

2.1. Господарська юрисдикція

Велика Палата Верховного Суду відступила від правового висновку Верховного Суду України щодо способу захисту прав суб'єкта господарювання у відносинах із постачальником електроенергії, визначивши, що вимога про оскарження рішення комісії електропередавальної організації про визначення обсягу недоврахованої електричної енергії та її вартості, оформленого протоколом з розгляду акта про порушення Правил користування електричною енергією, має розглядатися судом як вимога про визнання недійсним акта постачальника електричної енергії.

Вимога про скасування рішення комісії електропередавальної організації про визначення обсягу недоврахованої електричної енергії та її вартості є належним способом захисту прав та інтересів відповідного суб'єкта господарювання в контексті його відносин з електропередавальною організацією

14 січня 2020 року Велика Палата Верховного Суду розглянула справу за позовом Фізичної особи – підприємця Омарової Фариди Абдулаївни (надалі –

ФОП Омарова Ф. А.) до Публічного акціонерного товариства «ДТЕК Київські електромережі» (надалі – ПАТ «ДТЕК Київенерго») про скасування рішення комісії за касаційною скаргою Приватного акціонерного товариства «ДТЕК Київські електромережі» на постанову Північного апеляційного господарського суду від 02 квітня 2019 року та рішення Господарського суду міста Києва від 16 січня 2019 року, і прийняла постанову, в якій зазначила наступне.

ОБСТАВИНИ СПРАВИ

Між ПАТ «Київенерго» (постачальник) та ФОП Омаровою Ф. А. (споживач) укладено договір про постачання електричної енергії від 10 липня 2013 року № 52606 (надалі – договір).

15 лютого 2017 року представниками Структурного відокремленого підрозділу «Київські електричні мережі» ПАТ «Київенерго» – інженерами ОСОБА_1, ОСОБА_2 та електромонтером ОСОБА_3 проведено перевірку електролічильника на об'єкті позивача, що знаходиться за адресою: АДРЕСА_1, та складено акт про порушення № 37456, у якому встановлено порушення статей 26, 27 Закону України «Про електроенергетику», пунктів 3.34, 6.40, 10.2 ПКЕЕ. Установлено також самовільне підключення до електричної мережі поза розрахунковими засобами обліку з порушення схеми обліку. Самовільне підключення виконано дротом від живлячої кабельної лінії з метою безоблікового споживання. Самовільне підключення виконано приховано, виявити порушення при контрольному огляді неможливо. Представник споживача не назвався, від підпису відмовився.

18 квітня 2017 року відбулось засідання комісії ПАТ «Київенерго», результати якого оформлені протоколом № 704, з розгляду акта про порушення від 15 лютого 2017 року № 37456. На цьому засіданні прийнято рішення комісії провести нарахування згідно з пунктом 2.9 та формулою 2.7 Методики. <...> період нарахування з 19 серпня 2014 року по 06 березня 2017 року (з дати останньої технічної перевірки засобів обліку даного споживача за зазначеною адресою, що передувала даті складання акта про порушення по дату усунення порушення); всього підлягає до сплати за недовраховану електроенергію 680 138,27 грн; нарахована сума повинна бути сплачена протягом 30 календарних днів з дня отримання протоколу та рахунку).

Позивач звернувся з позовом про визнання недійсним рішення комісії, яке оформлене протоколом від 18 квітня 2017 року № 704.

Колегія суддів Касаційного господарського суду у складі Верховного Суду передала справу на розгляд Великої Палати Верховного Суду, мотивуючи рішення тим, що існує необхідність відступити від висновку щодо застосування статті 16 ЦК України у подібних правовідносинах, викладеного у рішенні № 522/12901/17-ц Великої Палати Верховного Суду, а саме щодо неможливості судового розгляду вимоги про визнання недійсним (скасування) протоколу, яким оформлене рішення комісії щодо розгляду акта про порушення ПКЕЕ, зокрема, з огляду на те, що у господарських відносинах рішення комісії щодо розгляду акта про порушення ПКЕЕ, оформлене протоколом, є оперативно-господарською санкцією,

яка породжує правові наслідки для споживача, і можливість скасування якої прямо передбачена приписами наведеного законодавства.

ОЦІНКА СУДУ

Так, відповідно до статті 235 ГК України за порушення господарських зобов'язань до суб'єктів господарювання та інших учасників господарських відносин можуть застосовуватися оперативно-господарські санкції – заходи оперативного впливу на правопорушника з метою припинення або попередження повторення порушень зобов'язання, що використовуються самими сторонами зобов'язання в односторонньому порядку. <...>

Підставою для застосування оперативно-господарських санкцій є факт порушення господарського зобов'язання другою стороною. Оперативно-господарські санкції застосовуються стороною, яка потерпіла від правопорушення, у позасудовому порядку та без попереднього пред'явлення претензії порушнику зобов'язання (стаття 237 ГК України).

З аналізу норм ГК України вбачається, що оперативно-господарські санкції можуть полягати в односторонній відмові від господарського зобов'язання (повністю або частково) або в односторонній зміні його умов. Оперативно-господарські санкції застосовуються відповідною особою – стороною зобов'язання в односторонньому порядку, а їх перелік та порядок вжиття визначаються виключно положеннями договору, укладеного між сторонами. <...>

Одностороннє визначення однією стороною господарського зобов'язання розміру боргу іншої сторони зазначеному не відповідає. Отже, ані нарахування вартості недоврахованої електричної енергії, ані рішення комісії електропередавальної організації про визначення обсягу недоврахованої електричної енергії та її вартості, оформлене протоколом з розгляду акта пропорушення ПКЕЕ, не є оперативно-господарською санкцією.

Щодо правового висновку Верховного Суду України, викладеного у постановках від 29 листопада 2010 року у справі № 3-30гс10, від 04 квітня 2011 року у справі № 3-21гс11, від 16 травня 2011 року у справі № 3-37гс11 про те, що рішення постачальника електричної енергії про донарахування споживачу вартості недоврахованої спожитої електроенергії є саме оперативно-господарською санкцією, а не актом ненормативного характеру в розумінні частини другої статті 20 ГК України, Велика Палата Верховного Суду зазначає таке.

Велика Палата Верховного Суду вважає, що вимога про оскарження рішення комісії електропередавальної організації про визначення обсягу недоврахованої електричної енергії та її вартості, оформленого протоколом з розгляду акта про порушення ПКЕЕ, має розглядатися судом як вимога про визнання повністю або частково недійсним акта постачальника електричної енергії відповідно до частини другої статті 20 ГК України, а звідси наявні підстави для відступу від наведеного вище висновку щодо застосування норми права у подібних правовідносинах, викладеного в раніше ухваленому рішенні Верховного Суду України.

Окрім того, Велика Палата Верховного Суду дійшла висновку, що підстави для відступу від висновку щодо застосування норми права в подібних

правовідносинах, викладеного у постанові Великої Палати Верховного Суду від 06 лютого 2019 року у справі № 522/12901/17-ц (провадження № 14-503цс18), відсутні. У справі № 910/17955/17 предметом позову є скасування рішення комісії електропередавальної організації про визначення обсягу недоврахованої електричної енергії та її вартості, оформлене протоколом з розгляду акта про порушення ПКЕЕ, а у справі № 522/12901/17-ц питання щодо скасування рішення комісії не було предметом розгляду.

Велика Палата Верховного Суду вважає, що вимога про скасування рішення комісії електропередавальної організації про визначення обсягу недоврахованої електричної енергії та її вартості є способом захисту прав та інтересів, установленим законом, оскільки таке рішення комісії, оформлене протоколом з розгляду акта про порушення ПКЕЕ, безпосередньо впливає на права та обов'язки відповідного суб'єкта господарювання в контексті його відносин з електропередавальною організацією, встановлює обсяг і вартість недоврахованої електроенергії та створює загрозу припинення електропостачання відповідного споживача.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 14 січня 2020 року у справі № 910/17955/17 можна ознайомитися за посиланням <http://reyestr.court.gov.ua/Review/87053623>.

У випадку, якщо сторони не погодили розмір штрафних санкцій за порушення виконання грошового зобов'язання у договорі, а лише зазначили про їх нарахування відповідно до частини шостої статті 231 Господарського кодексу України, штрафні санкції стягненню не підлягають

10 грудня 2019 року Велика Палата Верховного Суду розглянула касаційну скаргу Державного підприємства «Національна атомна енергогенеруюча компанія «Енергоатом» (далі – ДП НАЕК «Енергоатом») на рішення Господарського суду Дніпропетровської області від 5 грудня 2018 року та постанову Центрального апеляційного господарського суду від 12 березня 2019 року за позовом ДП НАЕК «Енергоатом» до Державного підприємства «Східний гірничо-збагачувальний комбінат» (далі – ДП «Східний ГЗК») про стягнення суми, і прийняла постанову, в якій зазначила наступне.

ОБСТАВИНИ СПРАВИ

11 грудня 2017 року сторони у справі уклали договір № 8-020-SD-17-00763 купівлі-продажу уранового оксидного концентрату (далі – договір), за умовами якого продавець (позивач) зобов'язується передати у власність покупця (відповідача), а покупець зобов'язується прийняти та оплатити урановий оксидний концентрат (УЗО8), іменований надалі «УОК», у кількості та на умовах, визначених цим договором; одиницею виміру кількості УОК є кілограм урану (кгU).

Пунктами 3.1, 3.2 сторони погодили договірну вартість товару, а пунктом 5.4 договору визначили, що оплата за УОК здійснюється згідно з актом приймання-передачі УОК відповідно до графіка, наведеного у додатку № 2 до договору.

За умовами пункту 4.1 договору у випадку порушення своїх зобов'язань за цим договором сторони несуть відповідальність, визначену цим договором та чинним законодавством <...>.

Відповідно до пункту 4.2 договору за кожний день прострочення виконання зобов'язань винна сторона повинна сплатити штрафні санкції у розмірі, передбаченому статтею 231 ГК України, від обсягу невиконаних зобов'язань.

На виконання умов договору позивач передав відповідачу у власність товар на загальну суму 959 287 747,20 грн, що підтверджується актом від 11 грудня 2017 року приймання-передачі УОК до договору.

Відповідач порушив строки оплати, встановлені у додатку № 2 до договору, а тому позивач здійснив нарахування інфляційних втрат за загальний період з 20 січня по 30 травня 2018 року у розмірі 3 336 028,70 грн, 3 % річних за загальний період прострочення з 20 січня по 11 липня 2018 року у розмірі 1 473 603,28 грн та 8 158 473,47 грн пені, передбаченої пунктом 4.2 договору.

Суди попередніх інстанцій частково задовольнили позов, в частині стягнення пені відмовили. Суди вказали на те, що у договорі, який є підставою позовних вимог, в тому числі стягнення неустойки, сторони не встановили розмір пені за порушення виконання грошового зобов'язання, а частина шоста статті 231 ГК України не встановлює конкретного розміру (відсотку) пені, а лише встановлює порядок його визначення у договорі виходячи з облікової ставки Національного банку України.

ОЦІНКА СУДУ

Відповідно до статті 231 ГК України законом щодо окремих видів зобов'язань може бути визначений розмір штрафних санкцій, зміна якого за погодженням сторін не допускається <...>. У разі якщо розмір штрафних санкцій законом не визначено, санкції застосовуються в розмірі, передбаченому договором. При цьому розмір санкцій може бути встановлено договором у відсотковому відношенні до суми невиконаної частини зобов'язання або у певній, визначеній грошовій сумі, або у відсотковому відношенні до суми зобов'язання незалежно від ступеня його виконання, або у кратному розмірі до вартості товарів (робіт, послуг).

У разі недосягнення згоди між сторонами щодо встановлення та розміру штрафних санкцій за порушення зобов'язання спір може бути вирішений в судовому порядку за заявою заінтересованої сторони відповідно до вимог цього Кодексу.

Штрафні санкції за порушення грошових зобов'язань встановлюються у відсотках, розмір яких визначається обліковою ставкою Національного банку України, за увесь час користування чужими коштами, якщо інший розмір відсотків не передбачено законом або договором <...>.

Положення частини шостої статті 231 ГК України регулюють виключно правовідносини сторін щодо їх відповідальності за невиконання грошових зобов'язань, передбачаючи їх встановлення у відсотках, розмір яких визначається обліковою ставкою Національного банку України, за увесь час користування чужими коштами, якщо інший розмір відсотків не передбачено законом або

договором. На відміну від, наприклад, частини другої статті 231 ГК України, у частині шостій цієї статті не вказано про застосування штрафної санкції у певному розмірі, а йдеться про спосіб її визначення.

Разом з тим, за частиною другою статті 343 ГК України, як спеціальною нормою, яка регулює відповідальність за порушення строків розрахунків, платник грошових коштів сплачує на користь одержувача цих коштів за прострочку платежу пеню в розмірі, що встановлюється за згодою сторін, але не може перевищувати подвійної облікової ставки Національного банку України, що діяла у період, за який сплачується пеня.

Велика Палата Верховного Суду зазначає, що за змістом наведених вище положень законодавства розмір пені за порушення грошових зобов'язань встановлюється в договорі за згодою сторін. У тому випадку, коли правочин не містить в собі умов щодо розміру та бази нарахування пені, або містить умову про те, що пеня нараховується відповідно до чинного законодавства, сума пені може бути стягнута лише в разі, якщо обов'язок та умови її сплати визначено певним законодавчим актом.

Позивач зазначав про те, що нарахував відповідачеві пеню за період з 20 січня по 11 липня 2018 року виходячи з обсягу простроченого зобов'язання та розміру облікової ставки Національного банку України у відповідний день прострочення в межах періоду нарахування, вважаючи, що частиною шостою статті 231 ГК України розмір штрафної санкції за прострочення грошового зобов'язання визначений саме в такому розмірі і застосування штрафної санкції за прострочення грошового зобов'язання передбачено пунктом 4.2 договору.

Як вже зазначено вище, пунктом 4.1 договору сторони погодили, що у випадку порушення своїх зобов'язань за цим договором сторони несуть відповідальність, визначену цим договором та чинним законодавством, а пункт 4.2 договору містить положення про те, що за кожний день прострочення виконання зобов'язань винна сторона повинна сплатити штрафні санкції у розмірі, передбаченому статтею 231 ГК України, від обсягу невиконаних зобов'язань.

Між тим, частина шоста статті 231 ГК України, на яку посилається позивач на обґрунтування розміру нарахованої пені, не встановлює розмір штрафної санкції за порушення грошового зобов'язання, а визначає певний спосіб її формування (у відсотковому відношенні, розмір відсотків визначається через облікову ставку Національного банку України), а відтак не може бути застосована у даному випадку як законна підстава для визначення розміру стягуваної пені.

Отже, на думку Великої Палати Верховного Суду, господарські суди попередніх інстанцій правильно вказали на відсутність підстав для застосування такої міри відповідальності як договірної санкція за відсутності конкретно визначеного її розміру в договорі та законі, а відтак дійшли правильного висновку про відмову у позові в цій частині.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 10 грудня 2019 року у справі № 904/4156/18 можна ознайомитися за посиланням <http://reestr.court.gov.ua/Review/87053617>.

2.2. Цивільна юрисдикція

Велика Палата Верховного Суду відступила від правових висновків Верховного Суду України щодо цивільної юрисдикції спорів про стягнення з Фонду гарантування вкладів фізичних осіб залишку коштів гарантованого відшкодування за вкладом та відшкодування моральної шкоди, визначивши, що такі позовні вимоги випливають із дій Фонду з виплати гарантованого відшкодування, а тому підлягають розгляду в порядку адміністративного судочинства

13 листопада 2019 року Велика Палата Верховного Суду розглянула касаційну скаргу ОСОБА_3, ОСОБА_2, на ухвалу Шевченківського районного суду міста Києва від 10 липня 2018 року та постанову Київського апеляційного суду від 18 жовтня 2018 року у справі за позовом ОСОБА_3, ОСОБА_2 до Фонду гарантування вкладів фізичних осіб, за участю третьої особи, яка не заявляє самостійних вимог щодо предмета спору, уповноваженої особи Фонду гарантування вкладів фізичних осіб на ліквідацію Публічного акціонерного товариства «Комерційний банк «Надра» Стрюкової Ірини Олександрівни (далі – Фонд, уповноважена особа Фонду, ПАТ «КБ «Надра», банк відповідно), про стягнення залишку коштів гарантованого відшкодування за вкладом, відшкодування моральної шкоди та зобов'язання вчинити дії, і прийняла постанову, в якій зазначила наступне.

ОБСТАВИНИ СПРАВИ

26 листопада 2013 року ПАТ «КБ «Надра» та ОСОБА_3 уклали договір про надання пакета послуг «ПУ Перший» № 2958239, за яким відкрито банківські рахунки, зокрема: поточний картковий рахунок у доларах США № 81919759, поточний накопичувальний рахунок у доларах США № 1913852. 27 листопада 2014 року ті ж сторони уклали договір строкового банківського вкладу № 2075012, за яким банк прийняв від ОСОБА_3 банківський вклад у розмірі 7 500 дол. США.

На 06 лютого 2015 року на поточних рахунках ОСОБА_3 за договором від 26 листопада 2013 року № 2958239 залишок коштів становив 1 317,82 дол. США, а за договором від 27 листопада 2014 року № 2075012 – 7 512,91 дол. США.

26 листопада 2014 року ПАТ «КБ «Надра» та ОСОБА_2 уклали договір про надання пакета послуг «ПУ Перший» № 3277783, за яким відкрито банківські рахунки, зокрема поточний картковий рахунок у доларах США № НОМЕР_1. 27 листопада 2014 року ті ж сторони уклали договір строкового банківського вкладу з поповненням № 2075015, за яким банк прийняв від ОСОБА_2 банківський вклад у сумі 50 дол. США, який у подальшому неодноразово поповнювався на загальну суму 7 500 дол. США.

На 06 лютого 2015 року на поточному рахунку ОСОБА_2 № НОМЕР_1 за договором від 26 листопада 2014 року № 3277783 залишок коштів становив 89,32 дол. США, а за договором банківського вкладу від 27 листопада 2014 року № 2075015 – 7 512,91 дол. США.

05 лютого 2015 року Правління Національного банку України (далі – НБУ) прийняло постанову № 83 «Про віднесення ПАТ «КБ «Надра» до категорії

неплатоспроможних». В цей же день виконавча дирекція Фонду прийняла рішення № 26 «Про запровадження тимчасової адміністрації у ПАТ «КБ «Надра», згідно з яким з 06 лютого 2015 року в банку запроваджено тимчасову адміністрацію та призначено уповноважену особу Фонду.

21 квітня 2015 року банк розпочав виплати коштів вкладникам за договорами, строк дії яких закінчився до 06 лютого 2015 року, та за договорами банківського рахунку. З 29 квітня 2015 року банк розпочав виплати коштів за договорами, строк дії яких закінчився до 15 квітня 2015 року, а також продовжив виплати за договорами банківського рахунку.

21 квітня 2015 року через банк-агент – Публічне акціонерне товариство «Акціонерний банк «Укргазбанк» (далі – АБ «Укргазбанк») ОСОБА_3 отримав відшкодування за договором банківського рахунку пакета послуг «ПУ Перший» від 26 листопада 2013 року № 2958239 у загальному розмірі 23 720,45 грн.

18 травня 2015 року через банк-агент – АБ «Укргазбанк» ОСОБА_3 отримав відшкодування за договором банківського вкладу від 27 листопада 2014 року № 2075012, строк якого сплив 27 лютого 2015 року, у розмірі 135 230,60 грн (за курсом 17,999763 грн за долар США).

07 травня 2015 року через банк-агент – АБ «Укргазбанк» ОСОБА_2 також отримала відшкодування за вкладами у загальному розмірі 136 838,34 грн (за курсом 17,999763 грн за долар США).

Не погодившись з розміром виплаченого відшкодування, позивачі направили відповідачу претензійні заяви з вимогами про виплату недоплаченої курсової різниці, а також сум, передбачених статтею 625 ЦК України, у відповідь на які отримали листи про відмову в задоволенні заяв.

Внаслідок порушення зобов'язання з виплати гарантованого відшкодування за вкладами у неплатоспроможному банку позивачам, за їх твердженнями, завдано моральної шкоди, розмір якої вони визначили з огляду на вимоги розумності та справедливості.

ОЦІНКА СУДУ

Суди попередніх інстанцій установили, що між позивачами та банком укладені договори банківського рахунку, за умовами яких банк прийняв від позивачів грошові кошти. На підставі рішення виконавчої дирекції Фонду від 05 червня 2015 року № 113 і постанови Правління НБУ від 04 червня 2015 року № 356 з 05 червня 2015 року розпочато процедуру ліквідації ПАТ «КБ «Надра» та призначено уповноважену особу Фонду. Позивачі отримали гарантоване відшкодування за своїми договорами, однак не погоджуються з їхнім розміром.

Спір щодо права фізичної особи на відшкодування за вкладом за рахунок коштів Фонду (якщо адміністративна рада Фонду згідно з пунктом 17 частини першої статті 9 Закону не прийняла рішення про збільшення граничної суми такого відшкодування) є публічно-правовим і пов'язаний з виконанням Фондом владної управлінської функції з організації виплати цього відшкодування. А тому такий спір має розглядатися за правилами адміністративного судочинства. Такі висновки Велика Палата Верховного Суду неодноразово висловлювала у постановках

від 18 квітня 2018 року у справі № 813/921/16, від 23 травня 2018 року у справі № 820/3770/16, від 23 січня 2019 року у справі № 285/489/18-ц та інших, і підстав для відступу від нього не вбачається.

Позовні вимоги у справі, що розглядається, а саме: стягнення з Фонду невикладеного залишку гарантованого відшкодування за вкладками в ПАТ «КБ «Надра», трьох процентів річних з урахуванням індексу інфляції відповідно до розрахунку станом на день ухвалення рішення у справі, завданих збитків (упущену вигоду) у розмірі 13 процентів річних відповідно до розрахунку станом на день ухвалення рішення у справі; відшкодування моральної шкоди, – впливають із дій Фонду з виплати гарантованого відшкодування. Аналогічні висновки викладені Великою Палатою Верховного Суду у постанові від 10 квітня 2019 року у справі № 761/10730/18 (провадження № 14-116цс19) та Об'єднаною палатою Касаційного цивільного суду у складі Верховного Суду у постанові від 05 вересня 2019 року у справі № 761/11256/17 (провадження № 61-31354сво18).

Тому суди попередніх інстанцій дійшли обґрунтованих висновків про публічно-правовий характер спору, який належить до юрисдикції адміністративних судів.

З огляду на вищевикладене Велика Палата Верховного Суду вважає за необхідне відступити від правових висновків Верховного Суду України, викладених у постановках від 09 листопада 2016 року у справі № 6-2309цс16 та від 14 грудня 2016 року у справі № 6-2735цс16, щодо визначення цивільної юрисдикції з розгляду подібних спорів. Крім того, у постанові від 27 лютого 2019 року у справі № 161/11401/17 (провадження № 14-41цс19) Велика Палата Верховного Суду вже відхилила як неприйнятні з огляду на усталену судову практику доводи позивача про те, що справа має розглядатися за правилами цивільного судочинства, та про необхідність застосування у ній висновків Верховного Суду України, сформульованих у постанові від 09 листопада 2016 року у справі № 6-2309цс16.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 13 листопада 2019 року у справі № 761/2987/18 можна ознайомитися за посиланням <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/86878101#>.

3. Справи, розглянуті з підстав необхідності відступу від висловленої раніше позиції Верховного Суду

3.1. Цивільна юрисдикція

Велика Палата Верховного Суду відступила від правового висновку Касаційного адміністративного у суду у складі Верховного Суду щодо порядку подання учасниками справи апеляційних скарг, визначивши, що до дня початку функціонування Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи подання учасниками справи апеляційної скарги може здійснюватися як безпосередньо до апеляційного суду, так і через відповідний суд першої інстанції

15 січня 2020 року Велика Палата Верховного Суду розглянула касаційну скаргу ТОВ «Агро Інвест Україна» на ухвалу Апеляційного суду Вінницької області

від 14 березня 2018 року у цивільній справі за позовом ОСОБА_1 до ТОВ «Агро Інвест Україна», треті особи, які не заявляють самостійних вимог щодо предмета спору: ОСОБА_2, Орган опіки і піклування, про визнання договору оренди недійсним, і прийняла постанову, в якій зазначила наступне.

ОБСТАВИНИ СПРАВИ

У серпні 2017 року ОСОБА_1 звернулася до суду з позовом про визнання договору оренди недійсним.

10 січня 2018 року Тиврівський районний суд Вінницької області ухвалив рішення у справі, яким позов ОСОБА_1 задовольнив.

12 березня 2018 року, не погодившись із рішенням суду, ТОВ «Агро Інвест Україна» через засоби поштового зв'язку подало до суду апеляційної інстанції апеляційну скаргу.

14 березня 2018 року Апеляційний суд Вінницької області ухвалою повернув без розгляду апеляційну скаргу ТОВ «Агро Інвест Україна».

Повертаючи апеляційну скаргу, апеляційний суд зробив висновок, що скарга подана безпосередньо до суду апеляційної інстанції, однак з огляду на положення підпункту 15.5 пункту 1 розділу XIII «Перехідні положення» ЦПК України її слід було подавати за правилами, що діяли до набрання чинності редакції ЦПК України від 15 грудня 2017 року, тобто через суд першої інстанції.

ОЦІНКА СУДУ

Відповідно до частини першої статті 352 ЦПК України учасники справи, а також особи, які не брали участі у справі, якщо суд вирішив питання про їхні права, свободи, інтереси та (або) обов'язки, мають право оскаржити в апеляційному порядку рішення суду першої інстанції повністю або частково.

Статтею 355 ЦПК України встановлено, що апеляційна скарга подається безпосередньо до суду апеляційної інстанції.

Разом з цим згідно з частиною першою статті 351 ЦПК України судом апеляційної інстанції у цивільних справах є апеляційний суд, у межах апеляційного округу якого (території, на яку поширюються повноваження відповідного апеляційного суду) знаходиться місцевий суд, який ухвалив судові рішення, що оскаржується, якщо інше не передбачено цим Кодексом.

Відповідно до підпункту 15.5 пункту 15 частини першої розділу XIII «Перехідні положення» ЦПК України до дня початку функціонування Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи апеляційні та касаційні скарги подаються учасниками справи до або через відповідні суди, а матеріали справи витребовуються та надсилаються судами за правилами, що діяли до набрання чинності цією редакцією Кодексу.

Отже, у розділі «Перехідні положення» ЦПК України врегульовано питання подання учасниками справи апеляційних і касаційних скарг до дня початку функціонування Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи, а саме, як безпосередньо до апеляційного суду, так і через відповідний суд першої інстанції.

Велика Палата Верховного Суду зауважує, що станом на час звернення з апеляційною скаргою Єдина судова інформаційно-телекомунікаційна система не функціонувала і не функціонує на цей час.

Відсутність на цей час Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи жодним чином не створює перешкоди учасникам провадження та апеляційному суду в поданні та прийнятті апеляційних скарг у паперовій формі безпосередньо до апеляційних судів.

Отже, особа, яка подає скаргу, вправі очікувати застосування норм процесуального законодавства (статті 355 ЦПК України, підпункту 15.5 пункту 1 розділу XIII «Перехідні положення» ЦПК України), які надають їй право як безпосередньо подавати апеляційну скаргу до апеляційного суду, так і подавати її через місцевий суд.

Велика Палата Верховного Суду вважає за необхідне відступити від висновків Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду, викладеного у постановою від 18 квітня 2019 року у справі № 0440/4893/18 (провадження № К/9901/6176/19), від 27 червня 2019 року у справі № 310/7336/18 (провадження № К/9901/8661/19), відповідно до яких за тлумаченням підпункту 15.5 пункту 5 «Перехідні положення» КАС України апеляційна скарга подається через відповідний суд, яким є суд першої інстанції, а не безпосередньо до апеляційного суду.

З огляду на вказане висновок апеляційного суду про повернення без розгляду апеляційної скарги внаслідок порушення, на думку суду, порядку її подання (подана до апеляційного суду, а не до суду першої інстанції) заснований на помилковому тлумаченні підпункту 15.5 пункту 1 розділу XIII «Перехідні положення» ЦПК України, за змістом якого апеляційні скарги подаються до або через відповідні суди (апеляційні суди).

Повертаючи апеляційну скаргу без розгляду, суд апеляційної інстанції виявив надмірний формалізм та непропорційність між застосованими засобами та поставленою метою.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 15 січня 2020 року у справі № 145/1330/17 можна ознайомитися за посиланням <http://reyestr.court.gov.ua/Review/87180096>.

4. Справи, розглянуті з підстав необхідності визначення юрисдикції

4.1. Справи, які підлягають розгляду в порядку адміністративного судочинства

Спир щодо ненадання суб'єктом владних повноважень відповіді на адвокатський запит, направлений на отримання інформації, що має ознаки публічної, підлягає розгляду у порядку адміністративного судочинства

17 грудня 2019 року Велика Палата Верховного Суду розглянула справу за позовом ОСОБА_1 до Антимонопольного комітету України (далі – Комітет) про

зобов'язання вчинити дії за касаційною скаргою ОСОБА_1 на постанову Шостого апеляційного адміністративного суду від 22 лютого 2019 року, і прийняла постанову, в якій зазначила наступне.

ОБСТАВИНИ СПРАВИ

ОСОБА_1 звернувся до Комітету з адвокатським запитом від 7 березня 2018 року № 3-269 про надання копій документів та інформації про результати проведення перевірки дотримання Приватним акціонерним товариством «Науково-дослідний інститут прикладних інформаційних технологій» (далі – ПАТ «НДІ ПІТ») законодавства про захист економічної конкуренції під час участі у процедурах закупівель з виготовлення студентських квитків, які проводились Східноєвропейським національним університетом імені Лесі Українки згідно з оголошенням № UA-2017-03-08-000021-а та Національним медичним університетом імені О. О. Богомольця згідно з оголошенням № UA-2017-03-16-002406-б.

16 березня 2018 року листом № 143-29/01-3132 «Про розгляд адвокатського запиту» Комітет відмовив у наданні вказаної інформації у зв'язку з тим, що запитувані позивачем копії документів містять службову інформацію.

Вважаючи таку відмову протиправною, у березні 2018 року позивач звернувся до суду з адміністративним позовом.

Суд апеляційної інстанції, скасовуючи рішення суду першої інстанції та закриваючи провадження у справі, дійшов висновку, що відносини, які склалися між позивачем та Комітетом щодо зобов'язання надати відповідь, не є публічно-правовими, оскільки адвокатський запит не є запитом, що направлений на отримання публічної інформації, бо може бути спрямований не лише до суб'єктів владних повноважень, але й до будь-якої юридичної особи з метою отримання необхідної адвокату інформації для надання правової допомоги клієнту.

ОЦІНКА СУДУ

За частинами першою – третьою статті 23 Закону України від 13 січня 2011 року № 2939-VI «Про доступ до публічної інформації» (далі – Закон № 2939-VI) рішення, дії чи бездіяльність розпорядників інформації можуть бути спершу оскаржені до керівника розпорядника, вищого органу або суду. Запитувач має право оскаржити, зокрема, відмову в задоволенні запиту на інформацію; ненадання відповіді на запит на інформацію. Оскарження рішень, дій чи бездіяльності розпорядників інформації до суду здійснюється відповідно до КАС України.

Як убачається із матеріалів справи, ОСОБА_1 вимагав від суб'єкта владних повноважень надати йому публічну інформацію у вигляді належним чином завірених копій документів. З цим запитом до Комітету позивач звернувся в межах здійснення представництва ПАТ «НДІ ПІТ» в органах Комітету.

На думку ОСОБА_1, запитувана інформація має ознаки публічної, нею володіє саме відповідач, який за профільним законом як суб'єкт владних повноважень може бути відповідачем у справах про оскарження бездіяльності розпорядника інформації щодо розгляду звернення або запиту на інформацію.

Позов про бездіяльність розпорядника інформації із розгляду запиту на інформацію позивач подав до адміністративного суду із посиланням на положення Закону № 2939-VI та вважає, що відповідно до положень цього Закону на сформовані ним позовні вимоги поширюється юрисдикція адміністративних судів.

З огляду на викладене Велика Палата Верховного Суду не погоджується із висновком суду апеляційної інстанції про те, що вимоги ОСОБА_1 щодо надання відповіді на його адвокатський запит не підлягають розгляду в порядку адміністративного судочинства.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 17 грудня у справі № 826/5331/18 можна ознайомитися за посиланням <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/86877147>.

Спір щодо оскарження рішення органу місцевого самоврядування про надання дозволу третій особі на встановлення пам'ятника на земельній ділянці, яка частково охоплює земельну ділянку, щодо якої позивачу надано дозвіл на розробку проекту землеустрою, підлягає розгляду у порядку адміністративного судочинства

26 листопада 2019 року Велика Палата Верховного Суду розглянула касаційну скаргу Товариства з обмеженою відповідальністю «Руна-Інкам» на постанову Західного апеляційного господарського суду від 4 березня 2019 року та ухвалу Господарського суду Тернопільської області від 15 листопада 2018 року у справі за позовом Товариства з обмеженою відповідальністю «Руна-Інкам» до Виконавчого комітету Тернопільської міської ради, за участю третьої особи, яка не заявляє самостійних вимог щодо предмета спору, на стороні відповідача – Тернопільської обласної громадської організації «Підприємці Галичини», про визнання недійсним рішення Виконавчого комітету Тернопільської міської ради від 5 липня 2017 року № 474, і прийняла постанову, в якій зазначила наступне.

ОБСТАВИНИ СПРАВИ

Рішенням Міськради № 7/11/131 надано дозвіл Товариству на розроблення проекту землеустрою щодо відведення земельної ділянки площею до 0,1174 га в оренду терміном на десять років для будівництва та обслуговування незавершеної будівлі торгового закладу з реконструкцією під торгово-побутові приміщення за адресою: м. Тернопіль, вул. 15 Квітня, 2-Е (надалі – АДРЕСА_1).

На замовлення Товариства з метою виконання вказаного рішення 26 вересня 2016 року Приватним підприємством «Тернопільський край» виготовлено проект землеустрою щодо відведення земельної ділянки для будівництва та обслуговування незавершеної будівлі торгового закладу з реконструкцією під торгово-побутові приміщення за адресою: АДРЕСА_1.

Вказану земельну ділянку площею 0,0938 га, яка встановлена з розрахунком потреби відповідної площі від 30 серпня 2016 року, відділом Держгеокадастру у м. Тернополі Тернопільської області зареєстровано та присвоєно їй кадастровий номер 6110100000:05:008:0049.

У відповідь на звернення Товариства про затвердження проекту землеустрою щодо відведення земельної ділянки, листом Виконкому від 24 жовтня 2016 року № 2933/08 позивача повідомлено, що підготовлено проект рішення Міськради «Про затвердження проекту землеустрою щодо відведення земельної ділянки площею 0,0938 га за адресою: вул. 15 Квітня, 2е, «Руна-Інкам» на відповідні погодження та розгляд сесії міської ради у встановленому законодавством порядку.

У подальшу рішенням № 474 Виконком надав дозвіл Громадській організації встановити пам'ятний знак Симону Петлюрі на стику вулиці 15 Квітня – бульвару С. Петлюри за рахунок коштів підприємців міста; вирішив провести благоустрій території біля майбутнього пам'ятного знака (пам'ятника) з доріжками та фонтаном за рахунок коштів підприємців міста Тернополя.

Позивач стверджував, що виконання вказаного рішення призведе до неможливості в майбутньому реалізації його права оренди земельної ділянки АДРЕСА_1 для будівництва та обслуговування будівель торгівлі, дозвіл на розробку проекту землеустрою щодо якої йому надано згідно з рішенням Міськради від 19 серпня 2016 року № 7/11/131, оскільки роботи з установа такого пам'ятного знака здійснюватимуться на території, яка частково охоплює спірну земельну ділянку.

ОЦІНКА СУДУ

Відповідно до підпункту 1 пункту «а» частини першої Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» до відання виконавчих органів сільських, селищних, міських рад належать: організація за рахунок власних коштів і на пайових засадах будівництва, реконструкції і ремонту об'єктів комунального господарства та соціально-культурного призначення, жилих будинків, шляхів місцевого значення, а також капітального та поточного ремонту вулиць і доріг населених пунктів та інших доріг, які є складовими автомобільних доріг державного значення (як співфінансування на договірних засадах) (власні (самоврядні) повноваження).

Підпунктом 2.1 пункту 2 Порядку спорудження (створення) пам'ятників і монументів, затвердженого спільним наказом Держбуду України та Мінікультури України від 30 листопада 2004 року № 231/806 визначено, що рішення про спорудження (створення) пам'ятників (монументів) місцевого значення приймаються місцевими органами виконавчої влади або органами місцевого самоврядування на підставі клопотання про спорудження (створення) пам'ятників (монументів) місцевого значення порушених перед місцевими органами виконавчої влади підприємствами, установами, організаціями та об'єднаннями громадян.

Враховуючи наведене, Велика Палата Верховного Суду вважає обґрунтованим висновок судів попередніх інстанцій про те, що оскаржуване позивачем рішення № 474 Виконкомом прийняв під час здійснення ним владних управлінських функцій та відповідно до наданих йому законом повноважень.

Звертаючись з позовом про визнання недійсним рішення № 474, позивач указував на порушення цим рішенням його прав та інтересів як можливого орендаря спірної земельної ділянки, посилаючись при цьому на те, що роботи з встановлення пам'ятного знака здійснюватимуться на території, яка частково охоплює земельну ділянку, щодо якої йому надано дозвіл на розробку проекту землеустрою.

Велика Палата Верховного Суду зазначає, що до юрисдикції господарських судів відноситься розгляд спорів у сфері земельних відносин. При цьому доводи особи про те, що вона вчинила всі необхідні дії для належного оформлення земельної ділянки, на яку накладається ділянка, де дозволено встановити пам'ятний знак та вирішено провести її благоустрій, не підтверджують виникнення між такою особою та Виконкомом, який не є органом розпорядження землею, господарських земельних відносин та спору про право, що виникає з таких відносин. Оспорюване рішення № 474 приймалось відповідачем під час здійснення ним владних управлінських функцій.

З урахуванням викладеного, виходячи з предмета спірних правовідносин, зважаючи на наявність у Виконкому у спірних правовідносинах ознак суб'єкта владних повноважень у розумінні пункту 7 частини першої статті 4 КАС України, Велика Палата Верховного Суду зазначає про наявність у цьому спорі ознак публічно-правового спору, розгляд якого відноситься до юрисдикції адміністративних судів.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 26 листопада 2019 року у справі № 921/655/17-г/4 можна ознайомитися за посиланням <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/87053612>.

4.2. Справи, які підлягають розгляду в порядку цивільного судочинства

Спір за позовом спадкоємця боржника у виконавчому провадженні до органу державної виконавчої служби з приводу зняття арешту, накладеного на майно спадкодавця, підлягає розгляду у порядку цивільного судочинства

22 січня 2020 року Велика Палата Верховного Суду розглянула справу за позовом ОСОБА_1 до Управління державної виконавчої служби Головного територіального управління юстиції у Кіровоградській області, третя особа – Головне територіальне управління юстиції у Кіровоградській області, про визнання протиправними дій та зобов'язання вчинити певні дії за касаційною скаргою Управління Державної виконавчої служби Головного територіального управління юстиції у Кіровоградській області на рішення Кіровоградського окружного адміністративного суду від 18 січня 2019 року та постанову Третього апеляційного адміністративного суду від 24 квітня 2019 року, і прийняла постанову, в якій зазначила наступне.

ОБСТАВИНИ СПРАВИ

ОСОБА_1 є спадкоємицею ОСОБА_2 та прийняла спадщину у встановлений законом строк.

Під час оформлення свідоцтва про право на спадщину на майно позивачці стало відомо, що згідно з відомостями з Єдиного реєстру заборон відчуження об'єктів нерухомого майна у реєстрі 13 грудня 2011 року зареєстровано обтяження на все невизначене майно, власником якого є ОСОБА_2, на підставі постанови про арешт майна боржника від 13 грудня 2011 року б/н, винесеної підрозділом примусового виконання рішень відділу державної виконавчої служби Головного управління юстиції у Кіровоградській області.

14 грудня 2018 року ОСОБА_1 звернулась до Управління державної виконавчої служби Головного територіального управління юстиції у Кіровоградській області із заявою про зняття арешту з майна ОСОБА_2, за результатами розгляду якої відповідач листом від 20 грудня 2018 року зазначив про відсутність підстав для задоволення заяви позивачки, оскільки на виконанні у відділі примусового виконання рішень відсутні виконавчі провадження, боржником за якими виступає ОСОБА_2, до того ж відповідач зазначив, що виконавче провадження № 23555996, боржником за яким виступав ОСОБА_2, завершене у 2012 році та знищене.

Вважаючи відмову в занятті арешту на майно протиправною, позивачка звернулася до суду з цим позовом.

ОЦІНКА СУДУ

Відповідно до частини першої статті 74 Закону України «Про виконавче провадження» (в редакції, чинній на момент звернення позивачки до суду з позовом) рішення, дії чи бездіяльність виконавця та посадових осіб органів державної виконавчої служби щодо виконання судового рішення можуть бути оскаржені сторонами, іншими учасниками та особами до суду, який видав виконавчий документ, у порядку, передбаченому законом.

Для визначення юрисдикції цього спору необхідно визначити підстави позову, зміст прав, на захист яких направлено звернення до суду. Якщо підставою позову є неправомірні, на думку позивача, дії органу державної виконавчої служби при накладенні арешту на певне майно, то такий спір має розглядатися в порядку адміністративного судочинства. Якщо підставою позову є наявність спору про право та/або позивач подає його з метою захисту права власності або іншого речового права, то ці спори мають розглядатися в порядку цивільного / господарського судочинства як такі, що впливають із цивільних правовідносин.

Так, підставою цього позову позивачка визначила наявність арешту, накладеного на невизначене майно спадкодавця, що перешкоджає їй в оформленні її спадкових прав на нерухоме майно.

За таких умов позов спрямовано на захист цивільних прав позивачки, пов'язаний з оформленням права власності на спадкове майно та фактично є різновидом негаторного позову.

Виходячи з наведеного Велика Палата Верховного Суду вважає, що суди помилково розглянули в порядку адміністративного судочинства справу за позовом ОСОБА_1 як спадкоємиці ОСОБА_2 – боржника у виконавчому провадженні № 23555996, відкритому на підставі виконавчого листа, виданого судом цивільної юрисдикції, оскільки цей спір підлягає розгляду за правилами цивільного судочинства.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 22 січня 2020 року у справі № 340/25/19 можна ознайомитися за посиланням <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/87144568>.

Спір за позовом міської ради про визнання укладеним договором оренди земельної ділянки, сторонами якого (співорендарями) є чотири особи, у тому числі фізичні особи, які не є підприємцями, підлягає розгляду в порядку цивільного судочинства. Оформлення прав на земельну ділянку, на якій розташована будівля, яка перебуває у спільній власності декількох суб'єктів, можливе шляхом укладення договору оренди земельної ділянки з усіма власниками будівлі, в якому сторонами (орендарями) виступатимуть кілька осіб. У такому випадку договір оренди укладається між органом місцевого самоврядування або органом державної виконавчої влади (орендодавцем) та всіма співвласниками будівлі (співорендарями)

10 грудня 2019 року Велика Палата Верховного Суду розглянула касаційну скаргу Товариства з обмеженою відповідальністю «Побутпослуги» (далі – ТОВ «Побутпослуги») на постанову Північно-західного апеляційного господарського суду від 22 травня 2019 року у справі за позовом Олевської міської ради Житомирської області (далі – Міськрада) до ТОВ «Побутпослуги», фізичної особи – підприємця (далі – ФОП) Павленко Любов Миколаївни, за участю третіх осіб, які не заявляють самостійних вимог щодо предмета спору, на стороні відповідачів: ОСОБА_1, ОСОБА_2, про визнання укладеним договором оренди земельної ділянки (з додатками), і прийняла постанову, в якій зазначила наступне.

ОБСТАВИНИ СПРАВИ

Встановлено, що на території Міськради за адресою: Привокзальна, 8, знаходиться об'єкт нерухомості, який належить на правах спільної власності ТОВ «Побутпослуги», ФОП Павленко Л. М., Бабіченку О. М., Шейко І. М. та окремо ФОП Федорчук І. В., ФОП Дмитрах Ю. О. і ФОП Парсову А. І.

12 травня 2017 року Міськрада рішенням № 136 на підставі спільної заяви відповідачів та інших співвласників нерухомого майна – ОСОБА_1 та ОСОБА_2 затвердила технічну документацію із землеустрою щодо встановлення меж земельної ділянки комунальної власності в натурі (на місцевості) для будівництва та обслуговування будівель торгівлі з метою передачі в користування на умовах оренди загальною площею 0,1105 га, а пунктом 2 цього рішення зобов'язала в місячний термін укласти та зареєструвати договір оренди земельної ділянки.

Однак, незважаючи на неодноразові звернення Міськради, відповідачі ухиляються від підписання договору оренди та продовжують використання земельної ділянки, на якій розташовано належне їм нерухоме майно, без правовстановлюючих документів.

ОЦІНКА СУДУ

Відповідно до частини другої статті 792 ЦК України відносини щодо найму (оренди) земельної ділянки регулюються законом. За статтею 1 Закону України від 06 жовтня 1998 року № 161-XIV «Про оренду землі» (далі – Закон № 161-XIV) оренда землі – це засноване на договорі строкове платне володіння і користування земельною ділянкою, необхідною орендареві для проведення підприємницької та інших видів діяльності.

За статтею 14 Закону № 161-XIV договір оренди землі укладається у письмовій формі та за бажанням сторін може бути посвідченим нотаріально.

Велика Палата Верховного Суду враховує, що оформлення прав на земельну ділянку, на якій розташована будівля, яка перебуває у спільній власності декількох суб'єктів, можливе шляхом надання у користування та укладення договору оренди земельної ділянки з усіма власниками будівлі, в якому сторонами (орендарями) виступатимуть кілька осіб (множинність сторін).

У такому випадку при оформленні співвласниками будівлі права користування земельною ділянкою договір оренди укладається між органом місцевого самоврядування (щодо земель комунальної власності) або органом державної виконавчої влади (щодо земель державної власності) (орендодавці) та всіма співвласниками будівлі (співорендарі).

До договорів, що укладаються більш як двома сторонами (багатосторонні договори), застосовуються загальні положення про договір, якщо це не суперечить багатосторонньому характеру цих договорів.

У справі, що розглядається, Міськрада звернулася до суду з позовом про визнання укладеним договором оренди земельної ділянки, сторонами якого (співорендарями) є чотири особи, у тому числі фізичні особи, які не є підприємцями.

Ураховуючи порядок укладення багатосторонніх договорів, приписи частини п'ятої статті 11 ЦК України, підстави, з яких виникають права та обов'язки за договором оренди земельної ділянки у сторін договору, Велика Палата Верховного Суду зазначає, що за наслідками вирішення спору у цій справі визначаються також цивільні права і обов'язки фізичної особи, яка є учасником цього договору і повинна виступати відповідачем у позові про його укладення.

Отже, зважаючи на зміст та суб'єктний склад правовідносин у цій справі, Велика Палата Верховного Суду вважає, що суди першої та апеляційної інстанцій дійшли помилкових висновків про можливість розгляду цієї справи в порядку господарського судочинства.

Детальніше з текстом Верховного Суду від 10 грудня 2019 року у справі № 906/961/17 можна ознайомитися за посиланням <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/87053614>.

5. Окремі правові позиції Великої Палати Верховного Суду

Заява про встановлення факту участі в ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС не підлягає судовому розгляду, оскільки законом передбачено позасудовий порядок встановлення таких фактів

18 грудня 2019 року Велика Палата Верховного Суду розглянула справу за заявою ОСОБА_1, заінтересована особа – Києво-Святошинське об'єднане управління Пенсійного фонду України Київської області, про встановлення юридичного факту за касаційною скаргою ОСОБА_1 на ухвалу Апеляційного суду Київської області від 27 липня 2017 року, і прийняла постанову, в якій зазначила наступне.

ОБСТАВИНИ СПРАВИ

Позивач працював на посаді робітника будівельної бригади в радгоспі «Володимирський» у с. Володимирівка Поліського району Київської області. Після аварії на ЧАЕС брав участь у ліквідації наслідків аварії, а саме у період з 19 по 22 травня 1986 року здійснював евакуацію людей та майна (техніки і худоби) радгоспу «Володимирський» із с. Володимирівка в інші населені пункти Поліського району Київської області.

Разом із цим, його визнано учасником ліквідації аварії на ЧАЕС (категорія 2) і видано посвідчення серії НОМЕР_1. На даний час він збирає документи для оформлення пенсії і повинен підтвердити факт виконання робіт з ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС у 1986 році, шляхом надання довідки за формою № 122. Однак отримати таку довідку не може, оскільки відсутні первинні документи, які б підтверджували його участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС, зокрема таблиці обліку робочого часу та розрахунково-платіжні відомості.

Встановлення вказаного факту необхідне йому для призначення пенсії.

Посилаючись на неможливість підтвердження даних обставин будь-яким іншим способом, ОСОБА_1 просив встановити юридичний факт, що він брав участь в ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС у період із 19 по 22 травня 1986 року.

ОЦІНКА СУДУ

Згідно зі ст. 65 Закону України від 28 лютого 1991 року № 796-XII «Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи» (у редакції, чинній на час виникнення спірних правовідносин, далі – Закон № 796-XII) документами, які підтверджують статус громадян, постраждалих внаслідок Чорнобильської катастрофи та надають право користуватися пільгами, встановленими цим Законом, є посвідчення «Учасник ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС» та «Потерпілий від Чорнобильської катастрофи».

Судами встановлено, що ОСОБА_1 визнаний учасником ліквідації аварії на ЧАЕС (категорія 2) і йому видано посвідчення серії НОМЕР_1, яке є дійсним.

Підпунктом "г" п. 7 Порядку подання та оформлення документів для призначення (перерахунку) пенсій відповідно до Закону № 1058-IV, затвердженого постановою правління Пенсійного фонду України від 25 листопада 2005 року

№ 22-1 до заяви про призначення пенсії за віком додаються такі документи: посвідчення учасника ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС та довідка про період (періоди) участі в ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС за формою, затвердженою постановою Державного Комітету СРСР по праці та соціальних питаннях від 09 березня 1988 року № 122 <...>.

Відповідно до ч. 4 ст. 15 Закону № 796-XII видача довідок про період роботи (служби) по ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС, а також на територіях радіоактивного забруднення, про заробітну плату за цей період здійснюється підприємствами, установами та організаціями (військкоматами), а про період проживання на територіях радіоактивного забруднення, евакуацію, відселення, самостійне переселення – органами місцевого самоврядування.

Отже, законом передбачено позасудовий порядок установлення юридичного факту, про який просить заявник. Тому ОСОБА_1 має можливість одержати довідку за формою № 122, звернувшись до відповідних органів.

Водночас із заявлених вимог вбачається, що між заявником і заінтересованими особами виник спір з приводу призначення заявнику пенсії на пільгових умовах, що передбачено ст. 55 Закону № 796-XII.

З аналізу вказаних вище норм права слід зробити висновок про те, що заява ОСОБА_1 не підлягає розгляду в порядку окремого провадження, а у разі відмови у призначенні пенсії на пільгових умовах, спір між особою яка має право на пільгову пенсію та управлінням Пенсійного фонду України щодо права на призначення пенсії на пільгових умовах відповідно до ст. 55 Закону № 796-XII підлягає вирішенню в порядку адміністративного судочинства.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 18 грудня 2019 року у справі № 370/2598/16-ц можна ознайомитися за посиланням <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/86877191>.

Права особи, порушені невиконанням зобов'язання за договором купівлі-продажу майнових прав на новозбудоване нерухоме майно, повинні захищатися за допомогою норм інституту зобов'язального права, зокрема, шляхом звернення до суду з позовом про відшкодування завданих збитків. Позовні вимоги про визнання права власності осіб, які володіють майновими правами на новозбудоване нерухоме майно є неналежним способом захисту прав такої особи.

Одночасне пред'явлення позову про витребування майна із чужого незаконного володіння (віндикаційний) і про усунення перешкод у здійсненні права користування та розпорядження своїм майном (негаторний позов) є неможливим

18 грудня 2019 року Велика Палата Верховного Суду розглянула справу за позовом ОСОБА_1 до Товариства з обмеженою відповідальністю «Добробуд ЛТД», ОСОБА_2, ОСОБА_3, ОСОБА_4, ОСОБА_5 про визнання договорів купівлі-продажу нерухомого майна недійсними, визнання права власності на квартири, витребування їх із чужого незаконного володіння, зобов'язання не чинити перешкод у здійсненні права власності, виселення та вселення, за касаційними

скаргами ОСОБА_2, Товариства з обмеженою відповідальністю «Добробуд ЛТД» та ОСОБА_5 на постанову Апеляційного суду Одеської області від 12 грудня 2018 року, і прийняла постанову, в якій зазначила наступне.

ОБСТАВИНИ СПРАВИ

28 березня 2008 року між ТОВ «Добробуд ЛТД» та ОСОБА_1 був укладений договір про пайову участь у будівництві об'єкта нерухомого майна (далі – договір про пайову участь у будівництві), відповідно до якого ТОВ «Добробуд ЛТД» зобов'язалось передати позивачу у власність пай – безумовне майнове право на квартиру, будівельний АДРЕСА_1, розрахунковою площею 128,22 кв. м, розташовану на 21-22 поверхах жилого будинку № 1 багатопверхового житлового комплексу за адресою АДРЕСА_2 (далі – пай), а позивач зобов'язалась прийняти пай і передати ТОВ «Добробуд ЛТД» облигацію в обмін на пай.

17 березня 2010 року ОСОБА_1 та ТОВ «Добробуд ЛТД» складено акт, в якому зазначено, що площа вищевказаної спірної квартири АДРЕСА_1 139,4 кв.м.

25 березня 2010 року між ОСОБА_1 та ТОВ «Добробуд ЛТД» був укладений договір про припинення зобов'язань заліком зустрічних вимог. 29 березня 2010 року позивач, як розпорядник рахунку у цінних паперах, на виконання умов договору викупу емітентом цільових облигацій від 21 січня 2010 року, надала розпорядження до ВАТ «Морський транспортний банк» про списання вищевказаної облигації з її рахунку у цінних паперах із зарахуванням її на рахунок у цінних паперах ТОВ «Добробуд ЛТД», яке було виконане. 29 березня 2019 року позивач сплатила на користь ТОВ «Добробуд ЛТД» 133 321 грн 50 коп.

25 березня 2010 року між ОСОБА_1 та ТОВ «Добробуд ЛТД» був укладений договір купівлі-продажу майнових прав на новозбудоване майно, згідно з пунктом 3.1 якого ТОВ «Добробуд ЛТД» зобов'язалось передати їй у власність об'єкт інвестування (безумовне майнове право на квартиру будівельний АДРЕСА_1 розрахунковою площею 139,40 кв. м, розташовану на 21-22-23-му поверхах жилого будинку № 1 <...> за адресою: АДРЕСА_2, Житловий комплекс «Гагарін Плаза – 1»), а позивач зобов'язалась прийняти об'єкт інвестування і сплатити за нього ТОВ «Добробуд ЛТД» інвестицію.

Згідно з пунктом 4.2 вищевказаного договору купівлі-продажу майнових прав передача ТОВ «Добробуд ЛТД» позивачу об'єкту інвестування по акту прийому-передачі мала відбутись не пізніше 04 кварталу 2011 року. Пунктом 5.3 договору купівлі-продажу майнових прав від 25 березня 2010 року встановлено, що інвестиція, яку позивач зобов'язана сплатити ТОВ «Добробуд ЛТД» до 15 листопада 2010 року, з урахуванням податку на додану вартість, становить 427 308 грн 98 коп. Відповідно до додатку № 1 до договору купівлі-продажу майнових прав від 25 березня 2010 року, квартира будівельний АДРЕСА_1 у вищевказаному будинку складалась з 3-х рівнів, загальною площею 139,4 кв. м. Загальна площа першого рівня складала 75,5 кв. м, загальна площа другого рівня складала 33,37 кв. м, а загальна площа третього рівня складала 30,53 кв. м. При цьому вказаний житловий будинок було введено в експлуатацію у 2014 році.

Таким чином, позивач у встановленому законом порядку, зокрема згідно з договором купівлі-продажу майнових прав на новозбудоване майно набула майнові права на зазначене спірне майно.

Проте ТОВ «Добробуд ЛТД» своїх зобов'язань за договором купівлі-продажу майнових прав на новозбудоване майно від 25 березня 2010 року не виконав, без згоди ОСОБА_1, незаконно розділило її квартиру на дві квартири та незаконно перепродало майнові права на них іншим особам.

Суд першої інстанції відмовив у задоволенні позову, зазначивши, що позивач не має прав щодо спірного нерухомого майна. Апеляційний суд рішення суду першої інстанції скасував та прийняв постанову, якою позов задовольнив частково, зокрема, визнав за позивачем право власності на спірні квартири та витребував їх із чужого незаконного володіння на користь позивача.

ОЦІНКА СУДУ

Згідно з нормами ЦК України до первинного способу набуття права власності, зокрема, належить набуття права власності на новостворену річ (в тому числі, на об'єкт незавершеного будівництва), на яку раніше не було і не могло бути встановлене нічье право власності (ст. 331 ЦК України).

Для набуття набувачем права власності на майно передбачена наявність таких складових: укладення договору (в передбачених статтями 208, 209 ЦК України випадках – нотаріальне посвідчення або письмова форма); виконання договору та у визначених законом випадках – державна реєстрація.

При цьому сторони договору вправі встановити додаткові (відкладальні або скасувальні) умови, а при переході права власності на рухомі речі – самостійно визначати момент переходу права власності.

Тобто, укладаючи договір купівлі-продажу майнових прав на новозбудоване майно від 25 березня 2010 року, позивач отримала обмежене речове право, за яким вона, як власник цього права, наділена певними, але не всіма правами власника майна, та яке засвідчує правомочність його власника отримати право власності на нерухоме майно в майбутньому.

Для отримання позивачем права власності саме на новозбудоване майно (квартиру з будівельним АДРЕСА_2 розрахунковою площею 139,4 кв. м, розташовану на 21-22-23 поверсі будинку № 1 багатоповерхового жилого комплексу із вбудованими приміщеннями обслуговування й підземним паркінгом за вищевказаною адресою) необхідна наявність ряду правопороджуючих фактів. Такі факти регламентовані п. 6.2 договору купівлі-продажу майнових прав на новозбудоване майно від 25 березня 2010 року та діючим законодавством щодо порядку реєстрації речових прав на нерухоме майно, та такими фактами, зокрема, є: документ, що відповідно до вимог законодавства засвідчує прийняття в експлуатацію закінченого будівництвом об'єкта; технічний паспорт на об'єкт нерухомого майна; документ, що підтверджує присвоєння об'єкту нерухомого майна адреси; акт приймання-передачі об'єкта будівництва та новоствореного майна.

Судове рішення за загальним правилом не є підставою виникнення права власності. Відповідно до ч. 5 ст. 11 ЦК України цивільні права можуть виникати з рішення суду лише у випадках, встановлених актами цивільного законодавства. Ні зазначеними вище нормами, ні нормою ст. 331 ЦК України не передбачено виникнення права власності на новостворений об'єкт нерухомості на підставі судового рішення.

Отже, порядок оформлення права власності на об'єкт інвестування після прийняття такого об'єкта в експлуатацію визначено відповідними нормами.

Відповідно до ст. 392 ЦК України особа має право звернутися до суду з позовом про визнання права власності: якщо це право оспорується або не визнається іншими особами (за умови, що позивач не перебуває з цими особами у зобов'язальних відносинах, оскільки права осіб, які перебувають у зобов'язальних відносинах, повинні захищатися за допомогою відповідних норм інституту зобов'язального права); у разі втрати ним документа, який засвідчує його право власності.

Беручи до уваги, що моментом виникнення майнових прав, а саме суб'єктивних прав учасників правовідносин, пов'язаних з володінням, користуванням і розпорядженням майном, є момент набуття права власності, яке позивачем на спірні квартири у встановленому законом та договором порядку не набуто, вимоги ОСОБА_1 щодо визнання її власником квартир не ґрунтуються на законі.

Крім того, має місце пред'явлення позовів про визнання права власності на новостворене чи реконструйоване нерухоме майно, щоб спростити чи уникнути встановленої законодавством досить тривалої в часі та фінансово затратної процедури оформлення прав на це майно.

Оскільки набуття права власності регулюється окремими нормами і зазначені вище позови заявляються формально не для визнання, а для набуття права власності, задоволені вони бути не можуть.

Велика Палата Верховного Суду вважає, що з огляду на те, що позивач не є і не була власником жодної із зазначених квартир (№ АДРЕСА_2 та № АДРЕСА_1), на які просить визнати право власності, а також не надала доказів, що є власником майнових прав на ці квартири, то суд першої інстанції правильно вважав, що позивач безпідставно звернувся із позовом з такими вимогами.

Крім того, суд першої інстанції дійшов обґрунтованого висновку про неможливість одночасного пред'явлення позову про витребування майна із чужого незаконного володіння (оскільки віндикація – це позов неволодіючого власника про витребування майна від володіючого не власника) і про усунення перешкод у здійсненні права користування та розпорядження своїм майном (оскільки негаторний позов – це позов про захист права власності від порушень, не пов'язаних із позбавленням володіння).

Отже, віндикаційний і негаторний позови є взаємовиключними. При цьому одна з умов застосування як віндикаційного, так і негаторного позову – відсутність між позивачем і відповідачем договірних відносин, оскільки в такому разі

здійснюється захист порушеного права власності за допомогою зобов'язально-правових способів.

Відповідно до позовної заяви, позивач вважає, що її права та інтереси порушені саме невиконанням ТОВ "Добробуд ЛТД" своїх зобов'язань за договором купівлі-продажу майнових прав на новозбудоване майно від 25 березня 2010 року, які стосуються передання їй новозбудованого майна та документів необхідних для реєстрації за нею права власності на нього. Отже, з огляду на те, що позивач стверджує про перебування із ТОВ "Добробуд ЛТД" у зобов'язальних відносинах, то права позивача повинні захищатися за допомогою відповідних норм інституту зобов'язального права.

У відповідності до ст. 655 ЦК України за договором купівлі-продажу одна сторона (продавець) передає або зобов'язується передати майно (товар) у власність другій стороні (покупцеві), а покупець приймає або зобов'язується прийняти майно (товар) і сплатити за нього певну грошову суму.

Згідно з ч. 2 ст. 656 ЦК України предметом договору купівлі-продажу можуть бути майнові права. До договору купівлі-продажу майнових прав застосовуються загальні положення про купівлю-продаж, якщо інше не впливає із змісту або характеру цих прав.

Враховуючи вищевикладене, Велика Палата Верховного Суду вважає, що ОСОБА_1 не було доведено і ті обставини, що вона належним чином виконала вищевказані зобов'язання за договором купівлі-продажу майнових прав від 25 березня 2010 року в частині щодо оплати у повному обсязі інвестиції пропорційно збільшенню розміру площі спірного нерухомого майна – в контексті вирішення питання щодо набуття відповідного майнового права щодо спірного нерухомого майна.

Разом з тим, ОСОБА_1 не позбавлена права на звернення на підставі статей 625, 653 ЦК України із позовом про відшкодування завданих їй збитків.

Таким чином, Велика Палата Верховного Суду скасувала постанову апеляційного суду, рішення суду першої інстанції змінила, виклавши його мотивувальну частину у редакції цієї постанови, в іншій частині рішення – залишила без змін.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 18 грудня 2019 року у справі № 522/1029/18 можна ознайомитися за посиланням <http://reyestr.court.gov.ua/Review/87144996>.

Державній реєстрації підлягає право власності тільки на ті об'єкти нерухомого майна, будівництво яких закінчено та які прийняті в експлуатацію у встановленому порядку. Визнання ж права власності на об'єкт незавершеного будівництва, не прийнятого до експлуатації, в судовому порядку нормами Цивільного кодексу України чи іншими нормативними актами не передбачено

18 грудня 2019 року Велика Палата Верховного Суду розглянула справу за позовом ОСОБА_1 до ОСОБА_2, ОСОБА_3, ОСОБА_4, ОСОБА_5, третя особа –

Товариство з обмеженою відповідальністю фірма «Консоль ЛТД» про стягнення грошових коштів та за зустрічним позовом ОСОБА_2, ОСОБА_3, ОСОБА_4, ОСОБА_5 до Товариства з обмеженою відповідальністю фірма «Консоль ЛТД», третя особа – ОСОБА_1, про визнання права власності на об'єкти незавершеного будівництва з а касаційною скаргою Товариства з обмеженою відповідальністю фірми «Консоль ЛТД» на заочне рішення Бабушкінського районного суду м. Дніпропетровська від 04 лютого 2015 року та ухвалу Апеляційного суду Дніпропетровської області від 05 жовтня 2017 року.

ОБСТАВИНИ СПРАВИ

Між ОСОБА_2 та ТОВ фірма «Консоль ЛТД» було укладено договори пайової участі у фінансуванні будівництва від 16 квітня 2007 року, 07 грудня 2006 року, 25 жовтня 2010 року, 29 серпня 2011 року (зі змінами та доповненнями); додаткова угода від 12 липня 2013 року до договору пайової участі від 25 жовтня 2010 року.

Між ОСОБА_3 та ТОВ фірма «Консоль ЛТД» було укладено договір пайової участі у будівництві багатоквартирного житлового будинку від 20 березня 2008 року (зі змінами та доповненнями).

Між ОСОБА_4 та ТОВ фірма «Консоль ЛТД» було укладено договір пайової участі у фінансуванні будівництва багатоквартирного житлового будинку від 21 листопада 2006 року (зі змінами та доповненнями).

Між ОСОБА_5 та ТОВ фірма «Консоль ЛТД» було укладено договори пайової участі у фінансуванні будівництва багатоквартирного житлового будинку від 14 вересня 2004 року (зі змінами та доповненнями).

Відповідно до вищезазначених договорів ОСОБА_2, ОСОБА_3, ОСОБА_4, ОСОБА_5, у якості свого внеску, на умовах договорів зобов'язувалися внести грошові кошти у якості паю.

У свою чергу, ТОВ фірма «Консоль ЛТД», згідно з договорами як свій внесок зобов'язалась закінчити будівництво об'єкта відповідно до проекту і вимог ДБН з виділенням пайовикам по закінченню будівництва об'єкта зі створеної пайовиками та фірмою спільної часткової власності їх частки в натурі.

ОСОБА_2, ОСОБА_3, ОСОБА_4, ОСОБА_5 повністю внесли пайові внески, відповідно до договорів.

Відповідно до договорів пайової участі завершення будівництва об'єкта та введення його в експлуатацію мало відбутися у деяких договорах у 2008 році, у деяких договорах у 2009-2013 роках та в першому кварталі 2014 року.

Пред'являючи зустрічний позов про визнання права власності ОСОБА_2, ОСОБА_3, ОСОБА_4, ОСОБА_5 посилалися на те, що ТОВ фірма «Консоль ЛТД» своїх зобов'язань за договорами пайової участі не виконало і не передало пайовикам їх частки в натурі відповідно до договорів у вигляді відповідних квартир, офісних приміщень, місць у підземному паркінгу, які знаходяться в об'єкті, розташованому за адресою: АДРЕСА_1.

ОЦІНКА СУДУ

Аналіз положень статті 331 ЦК України у системному зв'язку з нормами статей 177-179, 182 цього кодексу, частини третьої статті 3 Закону України «Про

державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень» дає підстави для висновку про те, що право власності на новостворене нерухоме майно як об'єкт цивільних прав виникає з моменту його державної реєстрації.

Відповідно до статті 18 Закону України «Про основи містобудування» <...> закінчені будівництвом об'єкти підлягають прийняттю в експлуатацію в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України. Експлуатація не прийнятих у встановленому законодавством порядку об'єктів забороняється.

За положеннями пункту 2 Порядку прийняття в експлуатацію закінчених будівництвом об'єктів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 13 квітня 2011 року № 461, прийняття в експлуатацію об'єктів, що належать до I-III категорії складності, та об'єктів, будівництво яких здійснено на підставі будівельного паспорта, проводиться шляхом реєстрації Державною архітектурно-будівельною інспекцією України та її територіальними органами поданої замовником декларації про готовність об'єкта до експлуатації.

Отже, державній реєстрації підлягає право власності тільки на ті об'єкти нерухомого майна, будівництво яких закінчено та які прийняті в експлуатацію у встановленому порядку. Визнання ж права власності на об'єкт незавершеного будівництва, не прийнятого до експлуатації, в судовому порядку нормами ЦК України чи іншими нормативними актами не передбачено.

Зазначений висновок викладений у постанові Верховного Суду України від 27 травня 2015 року у справі № 6-159цс15, і підстав для відступу від нього не вбачається.

Суди попередніх інстанцій не встановили, чи прийнято багатоквартирний житловий будинок за адресою: АДРЕСА_1 до експлуатації в установленому порядку і чи набуло це майно статусу нерухомого майна як об'єкта цивільного права, а відтак і чи є можливість визнання права власності на окремі його приміщення.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 18 грудня 2019 року у справі № 200/22329/14-ц можна ознайомитися за посиланням <http://reyestr.court.gov.ua/Review/87144991>.

Оскарження дій та рішень державного виконавця, спрямованих на арешт спірного майна особою, яка не є ані стороною, ані учасником виконавчого провадження, однак має речове право на таке майно, не призведе до належного захисту її прав. Ефективним способом захисту є звернення до суду з позовом про визнання права та зняття арешту зі спірного майна

11 грудня 2019 року Велика Палата Верховного Суду розглянула справу позовом Товариства з обмеженою відповідальністю «Український торговий дім «Каділлак, Шевроле» до Відділу державної виконавчої служби Печерського районного управління юстиції у місті Києві, треті особи – Управління Пенсійного фонду України в Печерському районі міста Києва, Приватне акціонерне товариство «Автомобільна група «Віпос», Товариство з обмеженою відповідальністю

«Автомобільна група «Каділлак, Шевроле», про зобов'язання вчинити дії за касаційною скаргою Товариства з обмеженою відповідальністю «Український торговий дім «Каділлак, Шевроле» на постанову Окружного адміністративного суду міста Києва від 02 жовтня 2015 року та ухвалу Київського апеляційного адміністративного суду від 10 жовтня 2017 року, і прийняла постанову, в якій зазначила наступне.

ОБСТАВИНИ СПРАВИ

ВДВС Печерського РУЮ відкрито кілька виконавчих проваджень, у яких боржником є ТОВ «АГ «Каділлак, Шевроле», а стягувачами – ТОВ «Віпос» (на сьогодні – ПрАТ «АГ «Віпос») та УПФУ.

Ці виконавчі провадження були об'єднані у зведене виконавче провадження ВП № 34926189, у межах якого ВДВС Печерського РУЮ у лютому 2015 року були арештовані та вилучені у ТОВ «АГ «Каділлак, Шевроле» два автомобілі марки «Chevrolet Express Cargo», 2004 року випуску, <...>, та «Chevrolet CAVALIER», 2004 року випуску, <...>, про що складено акти опису й арешту майна від 10 лютого 2015 року.

Позивач, який не є стороною виконавчого провадження, вважаючи, що ці автомобілі належать йому на праві власності на підставі договору купівлі-продажу від 27 грудня 2010 року № 2/3, укладеного між ТОВ «УТД «Каділлак, Шевроле» і ТОВ «АГ «Каділлак, Шевроле», звернулося до суду з цим позовом про зняття з них арешту.

При цьому, позивач посилався і на рішення Господарського суду міста Києва від 12 травня 2015 року у справі № 910/8276/15-г, яким за ТОВ «УТД «Каділлак, Шевроле» визнано право власності на ці автомобілі. Вказане рішення набрало законної сили згідно з постановою Київського апеляційного господарського суду від 07 червня 2016 року у зазначеній справі.

ОЦІНКА СУДУ

Положеннями статті 60 Закону України «Про виконавче провадження» визначено, що особа, яка вважає, що майно, на яке накладено арешт, належить їй, а не боржникові, може звернутися до суду з позовом про визнання права власності на це майно і про зняття з нього арешту. В разі прийняття судом рішення про зняття арешту з майна арешт з майна знімається за постановою державного виконавця не пізніше наступного дня, коли йому стало відомо про такі обставини <...>.

З наведеної норми вбачається, що зняття арешту з майна здійснюється шляхом винесення виконавцем постанови. Така постанова може бути винесена на підставі постанови начальника відповідного відділу державної виконавчої служби лише у разі порушення порядку накладення арешту, в усіх інших випадках – виключно на підставі рішення суду.

Як встановлено судами та вбачається з матеріалів справи, підставою для звернення до суду із цим позовом стало те, що арештоване виконавцем майно (2 автомобіля) належить на праві власності позивачу відповідно до рішення Господарського суду міста Києва від 12 травня 2015 року, залишеного без змін

постановою Київського апеляційного господарського суду від 07 червня 2016 року, а не боржнику.

Оскарження дій та рішень державного виконавця, спрямованих на арешт спірного майна особою, яка не є ані стороною, ані учасником виконавчого провадження, однак має речове право на таке майно, не приведе до належного захисту її прав, оскільки навіть визнання судом таких дій чи рішень протиправними не буде підставою для винесення виконавцем постанови про зняття арешту з майна з огляду на вичерпний перелік цих підстав, установлений статтею 60 Закону України «Про виконавче провадження» (статтею 59 у чинній редакції).

Законодавець визначив окремий механізм поновлення порушеного права особи, якій належить арештоване майно, – звернення до суду з позовом про визнання права власності на це майно і зняття з нього арешту (стаття 59 Закону України «Про виконавче провадження» у чинній редакції, стаття 60 цього Закону в редакції, чинній на момент накладення арешту на майно).

З огляду на наведені норми та сукупність обставин у цій справі суд вважає, що позивачем обрано неефективний спосіб захисту, який не приведе до поновлення речового права на майно.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 11 грудня 2019 року у справі № 826/12775/15 можна ознайомитися за посиланням <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/86877090>.

6. Справи, прийняті до провадження Великою Палатою Верховного Суду

1. Суд, який направив справу: ОП КЦС ВС

Дата прийняття ухвали: 15 січня 2020 року

Справа № 696/1693/15-ц (Провадження № 14-737цс19).

Сторони: ОСОБА_1 до Дочірнього сільськогосподарського підприємства «Агрокомплекс», треті особи: відділ Держгеокадастру у Кам'янському районі Черкаської області, відділ державної реєстрації речових прав на нерухоме майно Кам'янського районного управління юстиції у Черкаській області

Суддя-доповідач: Ткачук О.С.

Підстава передачі на розгляд ВП ВС: виключна правова проблема; відступлення від висновку щодо застосування норми права у подібних правовідносинах, викладеного в раніше ухваленому рішенні Великої Палати Верховного Суду.

Опис: На думку ОП КЦС ВС, існує необхідність уточнити правовий висновок, викладений у постанові ВП ВС, щодо розмежування моменту, коли законодавство вимагало державну реєстрацію правочину та державну реєстрацію прав.

2. Суд, який направив справу: КЦС ВС

Дата прийняття ухвали: 15 січня 2020 року

Справа № 521/2993/13-ц (Провадження № 14-736цс19).

Сторони: ОСОБА_1 до ОСОБА_2, ОСОБА_3.

Суддя-доповідач: Ткачук О.С.

Підстава передачі на розгляд ВП ВС: відступлення від висновку щодо застосування норми права у подібних правовідносинах, викладеного в раніше ухваленому рішенні Верховного Суду України.

Опис: На думку КЦС ВС, є підстави для відступу від правової позиції, викладеної у постанові ВСУ, в частині необхідності при вирішенні спорів про стягнення компенсації належної власникові частки у спільному майні враховувати спроможність зобов'язаної до сплати компенсації особи, якій спільне майно залишається у власність і користування, сплатити таку компенсацію та чи не становить це для такої особи надмірний тягар.

3. Суд, який направив справу: КЦС ВС

Дата прийняття ухвали: 15 січня 2020 року

Справа № 372/1684/14-ц (Провадження № 14-740цс19).

Сторони: міжрайонний прокурор з нагляду за додержанням законів у природоохоронній сфері в Київській області в інтересах держави в особі Обухівської РДА Київської області, ГУ Держземагенства в Київській області до Підгірцівської сільської ради Обухівського району Київської області, ОСОБА_1, ОСОБА_2, ОСОБА_3, ОСОБА_4, ОСОБА_5, ОСОБА_6.

Суддя-доповідач: Ткачук О.С.

Підстава передачі на розгляд ВП ВС: відступлення від висновку щодо застосування норми права у подібних правовідносинах, викладеного в раніше ухваленому рішенні Великої Палати Верховного Суду.

Опис: КЦС ВС вважає за необхідне відступити від правового висновку, викладеного у постанові ВП ВС, відповідно до якого вимога про зобов'язання повернути земельну ділянку водного фонду розглядається як негативний позов, який можна заявити впродовж всього часу тривання порушення прав законного володільця цієї ділянки. Натомість, на думку колегії суддів, вимоги про витребування спірних земельних ділянок у державну власність є віндикаційним позовом, на який поширюється загальна позовна давність, перебіг якої повинен починатися від дня, коли особа, яка наділена повноваженнями власника чи користувача земельної ділянки з правом розпорядження нею довідалася або могла довідатися про порушення прав і законних інтересів.

4. Суд, який направив справу: КЦС ВС

Дата прийняття ухвали: 20 січня 2020 року

Справа № 296/10217/15-ц (Провадження № 14-727цс19).

Сторони: ОСОБА_1 до ОСОБА_2

Суддя-доповідач: Лященко Н.П.

Підстава передачі на розгляд ВП ВС: виключна правова проблема; відступлення від висновків щодо застосування норми права у подібних правовідносинах, викладених у раніше ухвалених рішеннях Верховного Суду.

Опис: на думку колегії суддів КЦС ВС, у судовій практиці існує невизначеність щодо застосування частини другої статті 625 ЦК України до випадків порушення

грошового зобов'язання, предметом якого є грошові кошти, виражені в гривнях з визначенням еквіваленту в іноземній валюті. На думку колегії суддів, у такому випадку передбачені частиною другою статті 625 ЦК України інфляційні втрати стягненню не підлягають, оскільки втрати від знецінення національної валюти внаслідок інфляції відновлені еквівалентом іноземної валюти.

5. Суд, який направив справу: КАС ВС

Дата прийняття ухвали: 20 січня 2020 року

Справа № 816/378/16 (Провадження № 11-17апп20).

Сторони: ОСОБА_1 до Уповноваженої особи Фонду гарантування вкладів фізичних осіб на ліквідацію ПАТ «Банк «Національні інвестиції» Волощука Ігоря Григоровича, Фонду гарантування вкладів фізичних осіб.

Суддя-доповідач: Анцупова Т.О.

Підстава передачі на розгляд ВП ВС: відступлення від висновків щодо застосування норми права у подібних правовідносинах, викладених у раніше ухваленому рішенні Великої Палати Верховного Суду.

Опис: Колегія суддів КАС ВС вважає за необхідне відступити від висновку, викладеного у постановах ВП ВС, відповідно до якого, якщо укладення договору банківського вкладу (рахунку) й зарахування на нього коштів відбулись до початку віднесення банку до категорії неплатоспроможних та запровадження тимчасової адміністрації, то позивач підпадає під дію гарантій відшкодування коштів за вкладом на підставі статті 26 Закону України «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб». Натомість, на думку колегії суддів, в такому випадку потрібно застосовувати пункт 9 частини третьої статті 38 зазначеного Закону.

6. Суд, який направив справу: КГС ВС

Дата прийняття ухвали: 30 січня 2020 року

Справа № 910/22513/17 (Провадження № 12-5гс20).

Сторони: Відкритого недержавного пенсійного фонду «Причетність» до Фонду гарантування вкладів фізичних осіб третя особа, яка не заявляє самостійних вимог на предмет спору, на стороні відповідача – ПАТ «Український Бізнес Банк».

Суддя-доповідач: Власов Ю.Л.

Підстава передачі на розгляд ВП ВС: відступлення від висновків щодо застосування норми права у подібних правовідносинах, викладених у раніше ухваленому рішенні Верховного Суду.

Опис: КГС ВС вважає за необхідне відступити від висновку, викладеного у постановах ВАС ВС, відповідно до якого розміщення недержавним пенсійним фондом вкладу, який він вважає пенсійними активами, від власного імені на підставі договору банківського вкладу (депозитного договору) не дає підстав вважати, що цей вклад є пенсійними активами позивача, які не включаються до ліквідаційної маси банку, а тому на них не розповсюджується відповідний порядок їх повернення.

7. Справи, повернуті Великою Палатою Верховного Суду на розгляд касаційних судів

1. Суд, який направив справу: КГС ВС

Дата прийняття ухвали: 13 січня 2020 року

Справа № 910/9010/17 (Провадження № 12-214гс19).

Сторони/предмет: Первинної профспілкової організації державного науково-виробничого підприємства «Електронмаш» в особі профспілкового комітету до Міністерства економічного розвитку і торгівлі України, Фонду державного майна України, третя особа, яка не заявляє самостійних вимог щодо предмета спору, на стороні відповідачів – Державне підприємство «Електронмаш» про визначення частки трудового колективу, визнання частково недійсними наказу та статуту.

Суддя-доповідач: Бакуліна С.В.

Підстава передачі на розгляд ВП ВС: відступлення від висновку щодо застосування норми права у подібних правовідносинах, викладених у раніше ухваленому рішенні Великої Палати Верховного Суду.

Опис: На думку КГС ВС, існує необхідність відступити від висновку, викладеного у постанові ВП ВС у цій же справі, відповідно до якого професійна спілка може представляти фізичну особу – члена трудового колективу в цивільному процесі лише за наявності документів, що підтверджують повноваження представника (довіреності). Трудовий колектив не має статусу юридичної особи і не може виступати учасником господарського або цивільного процесу. Відповідно, професійна спілка не може виступати представником трудового колективу в господарському чи цивільному процесі, а при зверненні з позовом в інтересах трудового колективу має вважатись такою, що діє від власного імені.

Позиція ВП ВС: висновок ВП ВС, викладений у постанові від 23 травня 2018 року, не може бути підставою від його відступлення у цій же справі, оскільки умовою передачі справи на розгляд ВП ВС є наявність саме висновку ВП ВС щодо застосування норми права у подібних правовідносинах при розгляді іншої справи.

2. Суд, який направив справу: КГС ВС

Дата прийняття ухвали: 13 січня 2020 року

Справа № 910/10734/18 (Провадження № 12-215гс19).

Сторони/предмет: ОСОБА_1 до ТОВ «Земельний Девелопмент», за участю третьої особи, яка не заявляє самостійних вимог на предмет спору, на стороні відповідача – ТОВ «Поділля-В», про визнання договорів купівлі-продажу майнових прав недійсними.

Суддя-доповідач: Власов Ю.Л.

Підстава передачі на розгляд ВП ВС: відступлення від висновку щодо застосування норми права у подібних правовідносинах, викладених у раніше ухваленому рішенні Великої Палати Верховного Суду.

Опис: На думку КГС ВС, існує необхідність відступити від висновків, викладених у постановках ВП ВС від 08 жовтня 2019 року у справі № 916/2084/17, від 15 жовтня 2019 року у справі № 905/2559/17 та від 03 грудня 2019 року у справі № 904/10956/16. Колегія суддів вважає, що у разі вчинення директором товариства правочину з перевищенням повноважень (зокрема, без отримання передбаченої статутом згоди загальних зборів учасників цього товариства), що може мати негативні наслідки для самого товариства як сторони правочину, права учасника цього товариства обмежуються та порушуються, оскільки саме учаснику належить право на управління господарською діяльністю товариства, а також на отримання прибутку від діяльності товариства.

Позиція ВП ВС: у вищевикладених постановках ВП ВС дійшла висновку, що договори, укладені посадовою особою товариства без передбаченої статутом згоди загальних зборів, не порушують прав та інтересів учасників такого товариства. Зазначений висновок має загальний характер та не залежить від розміру частки учасника у статутному капіталі товариства, отримання ним прибутку від діяльності товариства або реалізації корпоративного права на управління діяльністю товариства. Окрім того, КГС ВС вже передавав на розгляд ВП ВС справу з підстав необхідності відступлення від наведеного вище висновку ВП ВС з подібних мотивів, яку ухвалою ВП ВС було повернуто відповідній колегії КГС ВС.

3. Суд, який направив справу: КГС ВС

Дата прийняття ухвали: 13 січня 2020 року

Справа № 909/611/19 (Провадження № 12-210гс19).

Сторони/предмет: ОСОБА_1 до ПАТ «Перший український міжнародний банк», ТОВ «Компанія «Рона», ОСОБА_2, ОСОБА_3, ПП «Догма-К», ОСОБА_4 про визнання недійсним одностороннього правочину – заяви про надання згоди на укладення договору про передачу в іпотеку майна, визнання недійсними іпотечних договорів, визнання недійсними змін до генерального договору, скасування рішення про державну реєстрацію прав та обтяжень

Суддя-доповідач: Власов Ю.Л.

Підстава передачі на розгляд ВП ВС: виключна правова проблема.

Опис: На думку КГС ВС, справа містить виключну правову проблему щодо визначення юрисдикції спорів (цивільна чи господарська) за позовами, заявленими одним із подружжя про визнання недійсними договорів іпотеки, укладених іншим з подружжя, саме як майновим поручителем, з правовим обґрунтуванням позовних вимог, зокрема і нормами статті 65 СК України та посиланням на те, що передане в іпотеку майно є спільним сумісним майном подружжя.

Позиція ВП ВС: КГС ВС не обґрунтовано в чому полягає виключність правової проблеми вирішення юрисдикції спорів за позовами, заявленими одним із подружжя. Судові рішення, на які посилається касаційний суд, не свідчать про те,

що в судах сформовано різну практику вирішення справ у подібних правовідносинах.

4. Суд, який направив справу: КГС ВС

Дата прийняття ухвали: 13 січня 2020 року

Справа № 910/3044/18 (Провадження № 12-211гс19).

Сторони/предмет: Релігійної громади Свято-Різдва-Богородичної парафії Дніпродзержинської єпархії Української Православної Церкви до Петриківської селищної ради Петриківського району Дніпропетровської області, Дніпропетровської обласної державної адміністрації про визнання права власності на нерухоме майно.

Суддя-доповідач: Власов Ю.Л.

Підстава передачі на розгляд ВП ВС: виключна правова проблема.

Опис: На думку КГС ВС, наявність виключної правової проблеми вбачається щодо визначення виключної підсудності спору у разі його одночасного віднесення до виключної підсудності різних господарських судів, а саме: яким чином (у якій формі) скажник має заявити про непідсудність спору.

Позиція ВП ВС: КГС ВС не зазначив у чому полягає виключність правової проблеми, яку містить ця справа, у правозастосуванні відповідних норм процесуального права, не зробив посилання на конкретні справи або їх кількісні показники, які б свідчили про те, що суди сформували різну правову практику при вирішенні справ з подібними правовідносинами, а передача цієї справи на розгляд ВП ВС необхідна для забезпечення розвитку права та формування єдиної правозастосовчої практики.

5. Суд, який направив справу: КГС ВС

Дата прийняття ухвали: 14 січня 2020 року

Справа № 922/819/19 (Провадження № 12-1гс20).

Сторони/предмет: ОСОБА_1 до АТ «Харківобленерго» про визнання недійсним рішення та стягнення коштів.

Суддя-доповідач: Бакуліна С.В.

Підстава передачі на розгляд ВП ВС: виключна правова проблема.

Опис: На думку КГС ВС, виключною правовою проблемою є те, чи не суперечить приписам Закону України «Про акціонерні товариства», а саме, абзацу 2 частини першої статті 30 Закону України «Про акціонерні товариства», приписи абзацу 5 частини п'ятої статті 11 Закону України «Про управління об'єктами державної власності» щодо надання одному акціонеру акціонерного товариства – державі «додаткових прав», враховуючи рівність усіх акціонерів акціонерного товариства, визначеного Законом України «Про акціонерні товариства». Якщо ні, чи підлягають застосуванню до інших учасників акціонерного товариства – фізичних та юридичних осіб приписи Закону України «Про управління об'єктами державної власності» в частині виплати дивідендів у строк не пізніше 1 липня року, що настає за звітним, враховуючи рівність усіх

акціонерів акціонерного товариства, визначеного Законом України «Про акціонерні товариства».

Позиція ВП ВС: КГС ВС не виклав в ухвалі правову проблему, яку містить ця справа саме у правозастосуванні відповідних норм права, відсутні також і посилання суду касаційної інстанції на конкретні справи, або їх кількісні показники, які б свідчили про те, що судами було сформовано різну правову позицію при вирішенні справ з подібними правовідносинами, а передача цієї справи на розгляд Великої Палати Верховного Суду необхідна для забезпечення розвитку права та формування єдиної правозастосовчої практики.

Дайджест судової практики Великої Палати Верховного Суду. Рішення, внесені до ЄДРСР за період з 01.01.2020 по 31.01.2020 / Відпов. за вип.: суддя ВП ВС, д-р юрид. наук О. Р. Кібенко. – Київ, 2020. – Вип. 17. – 39 стор.

Застереження: видання містить короткий огляд деяких судових рішень Великої Палати. У кожному з них викладено лише основний висновок щодо правового питання, яке виникло у справі. Для правильного розуміння висловленої в судовому рішенні правової позиції необхідно ознайомитися з його повним текстом, розміщеним у Єдиному державному реєстрі судових рішень.

Стежте за нами онлайн

 fb.com/supremecourt.ua

 t.me/supremecourtua

 @supremecourt_ua